

Jóan Pauli Joensen:

— Framtakið áliggur Føroyamálsdeildini

Fróðskaparsetur Føroya er sjálveigandi stovnur, men figgjaður av Landsstýrinum. Eigarin er Fróðskaparfelag Føroya, sum eisini velur allar limirnar í Setursráðið. Í løtuni er ein av lærarunum limur í Setursráðnum, men deildirnar eru ikki sum so umboðaðar í ráðnum. Hetta heldur enn ikki avoldaða stýrslag hevur verið fyrri nógvum atfinningum, men í løtuni hevur Landsstýrið eitt nevndarálit, ið vil kollvelta stýrslagið og gera tað meira tíðarhóskandi. Formaður í Setursráðnum er Jóan Pauli Joensen, savnsverður á Forminnissavninum. Sosialurin hevur spurt hann, um hann var nøgdur við arbeiðið hjá Setursráðnum, segði Jóan Pauli. Tað hevur gjørt alt, tað kundi, og vit hava alsamt trøngt á í málinum.

— Eg eri avgjørt nøgdur við arbeiðið hjá Setursráðnum, segði Jóan Pauli. Tað hevur gjørt alt, tað kundi, og vit hava alsamt trøngt á í málinum.

— Var Setursráðið sannað fyrri Bjørn Hagstrøm við teimum treytum, hann setti?

— Hevði høvuðsnámið kunnað komið upp á fætur, so hevði Setursráðið gingið nokk so langt, hóast vit meta, at treytirnar ikki eru góðar. Tá ein hevur oddastarv á universiteti, má hann vera uppi á pláss alla tíðina. Tað sigur seg sjálv. Trupulleikin var tann, at Bjørn kom við treytum eftir at hava verið settur í starvið. Fyrst vildu vit ikki ganga við til hetta, men eg skeyt seinni upp, at hann ikki varð settur í fast professorastarv, heldur í hálvt starv í tvey ár, inntil høvuðsnámið var liðugt. Hetta gekk heldur ikki, men um vit kortini kundu fingið gongd á tað, høvdu vit trúliga samtykt tað. Orsøkin til, at vit ikki gjørdur tað, var, at vit vildu lurta eftir teimum fakligu sjónarmiðunum frá Føroyamálsdeildini. Hesi sjónarmið vóru veg-

leiðandi fyrri okkum.

— Hvussu er sambandið imillum Setursráðið og Føroyamálsdeildina?

— Eg dugi ikki at siggja annað enn at tað skuldi verið gott. Setursráðið hevur alla tíðina ynskt at úthygt Føroyamálsdeildina, og hon hevur kanska fingið fleiri fyrimunir enn aðrar deildir. Nú hava vit gjørt álit, ið liggur úti á Tinganesi, um broyting á stýrisforminum. Vit kunnu øll vera samd um, at hann ikki er tíðarsvarandi, og talan hevur verið um broyting fleiri ferðir áður.

— Var tann frægastaloysnin á hesum ikki tann at seta ein føroying sum leiðara av høvuðsnáminum?

— Jú, uttan iva.

— Verður Eivind Weyhe ikki mettur at vera eignaður til tað?

— Jú, tað vil eg vera við. Eivind hevur stak gott orð á sær sum lærari. Vit hoyra einki uttan

positivt um hann.

— Hvi var hann so ikki biðin um at átaka sær hetta starv?

— Eg kann einans siga tað, at alt taðfakliga viðvikandi Føroyamálsdeildini, øll initiativ og uppskot, áliggja henni sjálvri. Føroyamálsdeildin hevur fullkomiliga fritt spæl, og kann gera sum hon vil. Um deildin hevði gjørt vart við, at hon vildi havt leiðsluna um hendi, so ivist eg ikki í at Setursráðið hevði gingið tí ynskinum imóti. Vit vilja hava sama stæði sum aðrastaðni, og eitt er, at fólk skulu hava granskað vísindaliga og skrivað. Tað kann upplýst, at Jóhann Hendrik W. Poulsen er settur sum lektari, men ikki Malan Simonsen ella Eivind Weyhe, ið er settur sum adjunktur. Vit brúka somu treytir sum í Danmark, t.e. at innan 4–6 ár skulu lærararnir boða frá, at nú vilja teir metast sum lektarar. Tá hava vit eisini skyldu til

at seta teir til tað. Hetta er fullkomiliga í tráð við tað, sum vit kenna aðrastaðni frá. Ein kann sjálvandi føra nógvan kritikk móti stýrisforminum, tað má eg sjálvur víðganga. Men eg vil siga, at skeivleikin ikki hevur ligið í forminum. Setursráðið er hinvegin hent at nýta sum skjótiskivu. Tað hevur to ongantíð enn sagt nei til uppskot frá Føroyamálsdeildini.

— Bjørn Hagstrøm sigur, at Føroyamálsdeildin

ikk tordi. Ert tú samdur í tí?

— Lat meg siga tað, at hevði deildin torað, so var tað hennara egna kvalifikation. Hopar tú undan, so ert tú upp á ein máta diskvalifiseraður. Eg ivist ikki í, at teir høvdu klárað tað. Tað er ikki har, trupulleikin liggur. Vit í Setursráðnum hava sagt klárt og greitt, at um deildin fór undir høvuðsnámið, skuldu vit væl og virðiliga stuðla teimum.

etj.

Bjørn Hagstrøm, professari:

— Føroyamálsdeildin stak lítið framfús

Familjuumstøðurnar hjá Bjørn Hagstrøm foraðu fyrri, at tiggjutals føroyskir exam.art. studentar kundu byrja høvuðsgreinarlestur á Fróðskaparsetrinum til heystar. Umleið 30 fólk hava spurt seg fyrri um námið, sambært upplýsingum frá Fróðskaparsetrinum. Hagstrøm, ið er 65 ár, hevur tey seinastu 8 árin starvast sum aðalritstjóri á Orðabókini hjá Arnarmagnæsska stovninum í Keypmannahavn, har eitt nú íslendsku handritini verða vísindaliga granskað og givin út. Hann starvaðist sum lærari á Fróðskaparsetrinum mitt í sjeytiárunum, er serkenur í føroyskari ljóðfrøði (fonetik) og hevur skrifað greinir og ritgerðir um hesa. Doktoraritgerð Hagstrøms er um endingsárljóðini í føroyskum.

Sosialurin hevur tosað við Hagstrøm og spurt, hvi tað ikki bar til at byrja lesturin til tíðina.

— Hetta er ein keðilig søga fyrri meg og sjálvandi eisini Fróðskaparsetrið, segði Hagstrøm. Eg havi altið vilja komið aftur til Føroya og granskað meira í míni sergrein, og tá eg fekk professorastarvið á Setrinum helt eg, at nú var endiliga høvi at arbeiða víðari. Tí gleddi eg meg nóg til starvið. Síðan hendi tað, at kona mín bleiv sjúk, fekk hald í ryggin og hevði stóra pinu hvønn einasta dag. Hon hevur verið sjúk seinastu tvey árin. Undir tilkum umstøðum var tað ógjørligt fyrri hana at fylgja við til Føroya og tað var orsøkin til at eg søkti um hálvtíðarstarv. Eg metti tað vera óhóskandi at vera burtur frá heiminum í 4-5 mánaðir hvørt ár og lata

hana vera einsamalla. Tí skeyt eg upp til Setursráðið, at eg fór at undirvisa tveir mánaðir um várið og tveir um heystið, og eisini, at tann granskingskylda, eg havi sum professari, var roknað uppi hetta tíðarskeið. Setursráðið kundi ikki ganga við til hetta, so tað varð av ongum. Eg haldi kortini, at teir hava mískilt okkurt, tí tað tykist sum um teir hava hildið, at ein skuldi kunnað havt somu tímætlan alt undirvísingarskeiðið.

Metir tú tað vera dirvisloysi hjá Setursráðnum ikki at taka av tínum tilbøði?

Eg havi varhugan av, at Setursráðið og formaðurin í Setursráðnum, Jóan Pauli Joensen, vildu hava meg, hóast talan bert var um hálvt starv. Tað vóru Jóhann Hendrik W. Poulsen, Eivind Weihe og

Føroyamálsdeildin, sum ikki vildu. Teir hildu tað vera ov nógvr leysir endar, men teir hava kanska ikki fatað umstøðurnar til fulnar. Eg havi nógvar royndir av vegleiðandi starvi á universitetinum í Stockholm umframt í Keypmannahavn. Eg eri tann fyrsti, ið havi skrivað doktoraritgerð um føroyskt mál og eg havi vegleitt granskarar og studentar, ið skrivaðu doktoraritgerðir um føroyskt mál. Eg veit ikki um nakran annan málvísindamann í Norðurlondum, sum júst hevur sama ferleika til vegleiðing av høvuðsgreinarlestinum á Fróðskaparsetrinum. Vit hava aðrar væl kompetentar vísindamenn innan hetta øki, eitt nú Michael Barnes, professara í London, men hann er bundin av sínum starvi.

Fert tú sostatt ikki at

undirvisa á Fróðskaparsetrinum?

— Tað veit eg ikki. Um Føroyamálsdeildin broytir stæði til málið og bjóðar mær hálvt professorat, so komi eg avgjørt. Eg rokni tó ið hvussu so er við at koma sum granskari til Føroya, møguliga í ár. Eg havi sagt starv mitt upp á Arnarmagnæsska stovninum, tí eg væntaði sjálvandi, at eg kom at undirvisa á Føroyamálsdeildini til heystar.

— Onkur vil vera við, at tú hevur hildið Fróðskaparsetrið til rúkk frá byrjan av, tí tú vísti hvussu vordið var við familjuumstøðum tínum, tá tú fyrstu ferð søkti?

— Eg dugi ikki at siggja at eg skal hava havt nakran til rúkk. Eg hevði avtalu við mín verandi arbeiðsgevara til endan av juni og eg haldi eisini, at tað var óheppið, at eg ikki

kudni koma nú í vár uttan í stutta tíð. Men, sum eg havi nevnt, eru umstøðurnar hjá mær ógvuliga ringar.

— Hevur tú nokur boð til tey mongu, ið hava biðað eftir, at høvuðsgreinarlesturin byrjaði til heystar?

— Bart út sagt haldi eg, at Fróðskaparsetrið kundi havt gingið við til uppskotið hjá mær um hálvt professorat. Men, sum eg segði í aðni, var Føroyamálsdeildin stak lítið framfús — teir tordu ikki. Eg havi undirvíst á øllum stigum og eg hevði kunnað bjóða teimum føroysku studentunum størri tímatal enn t.d. studentar á donskum universitetum eru vanir við. Eg haldi kortini, at tað er enn tíð at broyta kósina og fara í holtur við lesturin.

etj.